De voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal
Postbus 20018
2500 EA DEN HAAG

Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap

Middelbaar Beroepsonderwijs
Rijnstraat 50
Den Haag
Postbus 16375
2500 BJ Den Haag
www.rijksoverheid.nl

Contactpersoon

Onze referentie
66637809

Bijlagen
5

>Retouradres Postbus 16375 2500 BJ Den Haag

Datum 26 november 2026

Betreft Gelijke kansen in het mbo

Iedereen heeft recht op een plek in de samenleving, op meedoen in de maatschappij en werk met bestaanszekerheid. Ons onderwijs speelt daarin een cruciale rol: in het onderwijs krijgen we allemaal de kans om onszelf te ontwikkelen. Onze vorming is daarmee minder afhankelijk van de toevallige omstandigheden waarin we opgroeien.

Alle onderwijssectoren hebben de opdracht om elke leerling en student de mogelijkheden te bieden om zich maximaal te ontplooien en daarbij achterstanden en ongelijkheid te verminderen. Het mbo heeft daarin een kansrijke positie: het mbo is voor iedereen toegankelijk, de ontwikkelmogelijkheden zijn er en er is een goede ondersteuningsstructuur. De noodzaak is bovendien groot: er is een grote maatschappelijk behoefte aan goed opgeleide vakmensen.

In 2023 is met partners uit het onderwijsveld afgesproken flink in te zetten op een versterking van het mbo. In de Werkagenda MBO 2023-2027 is kansengelijkheid één van de drie prioritaire thema's. Aanleiding vormde onder andere de negatieve gevolgen van corona op het welzijn van studenten, de verhoogde uitval en de wens om studenten die door omstandigheden extra hulp nodig hebben beter te ondersteunen. De ambitie is de kansen voor jongeren en volwassenen op (het opbouwen van) een duurzaam bestaan te bevorderen. In het Stagepact zijn in het verlengde van de Werkagenda afspraken gemaakt over het bestrijden van stagediscriminatie. Uit recente onderzoeken blijkt echter dat het nog niet lukt alle studenten van de ondersteuningsmogelijkheden van het

mbo gebruik te laten maken.[1] Zo blijkt uit de monitoring van de Werkagenda MBO dat er positieve ontwikkelingen zijn ten aanzien van gelijke kansen in het mbo, maar dat er meer nodig is om alle studenten te laten profiteren van bestaande mogelijkheden.[2] Ook de Algemene Rekenkamer constateerde dat de achtergrond en thuissituatie van mbo-studenten nog steeds van invloed is op hun onderwijsresultaten. Daarnaast constateert de Rekenkamer dat het voor de onderwijsloopbaan van de student uitmaakt bij welke instelling en bij welke docenten mbo-studenten hun opleiding of stage volgen. Niet alle mbo-studenten die extra begeleiding en ondersteuning nodig hebben, krijgen die ook. De Algemene Rekenkamer concludeert dat door de beleids- en bestedingsvrijheid die mbo-schoolbesturen krijgen, verschillen blijven bestaan.[3] De Algemene Rekenkamer beveelt OCW aan meer regie te nemen en vraagt mij concreter te maken wat ik van instellingen verwacht om gelijke kansen te bevorderen. Conform mijn toezegging aan uw Kamer[4] deel ik in deze brief mijn visie op kansengelijkheid in het mbo en mijn inzet voor de komende periode.

Leeswijzer
Als eerste zal ik toelichten wat ik onder kansengelijkheid in het mbo versta. Daarna zal ik een beeld geven van de beleidsinzet de afgelopen jaren en schetsen waar we nu staan. Vervolgens ga ik in op wat nodig is om ervoor te zorgen dat iedereen die zich via een mbo-opleiding verder wil ontwikkelen, de mogelijkheden en hulp krijgt om dat succesvol te doen. Ik maak duidelijk wat ik van de mbo-instellingen verwacht en hoe hun partners hieraan kunnen bijdragen. Tot slot geef ik aan op welke manier ik de ontwikkelingen ga volgen. Deze brief heeft twee bijlages. Bijlage 1 gaat in op de evaluatie van een tweetal regelingen om doorstroom en aansluiting tussen mbo en andere onderwijssectoren te verbeteren. Bijlage 2 bevat mijn reactie op een aantal moties en toezeggingen.

Kansengelijkheid in het mbo

Meedoen begint met de kans je te ontwikkelen, je interesses te volgen, te ontdekken waar je kracht ligt. Het mbo is vanwege de diversiteit aan beroepsopleidingen en het grote praktijkcomponent een onderwijssector die veel ontwikkelmogelijkheden biedt. Studenten kunnen er terecht voor het aanleren van allerlei beroepsvaardigheden en ambachten die in nauwe samenwerking met bedrijven/werkgevers worden aangeleerd. In de jaarlijkse Skills-vakwedstrijden voor het mbo wordt duidelijk hoe geweldig goed sommige studenten die vaardigheden leren beheersen. Ook buitenlandse stages zijn mogelijk en diverse mbo-instellingen bieden excellentieprogramma's aan. Basisvaardigheden als Nederlands en rekenen, digitale vaardigheden en burgerschap zijn onderdeel van het curriculum. Het mbo-onderwijs is er ook voor nieuwkomers, werkenden en herintreders.

Het mbo heeft daarbij de wettelijke taak om zorg te dragen voor de toegankelijkheid van het onderwijs, in het bijzonder voor kansarme groepen.[5] Mbo-instellingen hebben

[1] KBA Nijmegen (2025). Evaluatie (rechts)positie en rechtsbescherming van mbo-studenten. ResearchNed (2026). JOB-monitor 2026. Utrecht: JOBmbo.
Inspectie van het Onderwijs (2026). Bezorgd en betrokken: Zorgen over de kansengelijkheid en onderwijskwaliteit door de toename van hulpvragen in het mbo. Utrecht: Inspectie vaan het Onderwijs.

[2] Monitor Werkagenda mbo en Stagepact 2023-2027. Voortgangsrapportages deelonderzoeken en synthese 2026.

[3] Algemene Rekenkamer (2024). Op weg naar gelijke kansen in het middelbaar beroepsonderwijs. Den Haag: Algemene Rekenkamer.

[4] TZ202606-259

[5] Zie: Wet educatie en beroepsonderwijs, Artikel 1.3.5

voorzieningen ingericht voor de (financiële) ondersteuning van de bij hun instelling ingeschreven studenten. Ook werken mbo-instellingen nauw samen met andere partijen, zoals gemeenten, zodat jongeren op meerdere leefdomeinen worden ondersteund en deel kunnen (blijven) nemen aan het onderwijs. Dat geldt in het bijzonder voor jongeren zonder startkwalificatie. Het mbo heeft, kortom, een uitgebreide zorgstructuur en zet van oudsher al in op het vergroten van kansen en het ondersteunen van studenten met (leer-)achterstanden die extra hulp nodig hebben. Hoewel er in het mbo dus al volop wordt ingezet op het bevorderen van gelijke kansen, is het soms lastig te bepalen of studenten echt verder komen met extra ondersteuning. Er bestaan verschillende definities van gelijke kansen en er zijn daarmee verschillende manieren om te bepalen of in het onderwijs gelijke kansen worden geboden. Om te verduidelijken wat we verstaan onder gelijke kansen in het mbo richt ik me op drie fases in de onderwijsloopbaan waar kansenongelijkheid moet worden aangepakt.

1: Gelijke kans op toegang: iedereen kan starten.
Ik vind het van belang dat het mbo toegankelijk is voor iedereen die een mbo-opleiding wil volgen. Alle jongeren uit het voortgezet onderwijs moeten een passende plek kunnen vinden in het mbo: in de entree of in een mbo-2, mbo-3 of mbo-4 opleiding. Het mbo is bovendien toegankelijk voor jongeren zonder diploma wanneer het in het voorgezet onderwijs niet lukt. Ook alle volwassenen zonder een vervolgonderwijsdiploma die een mbo-opleiding, of een deel van een mbo-opleiding, willen volgen kunnen in het mbo terecht. Aspirant-studenten die ondanks inspanning in het voorliggend onderwijs nog geen studiekeuze hebben gemaakt, kunnen starten in een oriëntatieprogramma of worden, na een studiekeuzegesprek, begeleid naar een passende opleiding. Toegankelijk mbo houdt ook in dat er zo min mogelijk financiële drempels zijn om onderwijs te volgen. Studenten die de schoolkosten niet kunnen betalen worden ondersteund.

2: Gelijke kans op ontwikkelmogelijkheden: iedereen kan groeien.
Iedereen in het mbo moet de kans krijgen om zich optimaal te ontwikkelen. Het onderwijs moet aansluiten bij de specifieke talenten en behoeften van studenten, met voldoende ontwikkelmogelijkheden, maatwerk en ondersteuning voor studenten die dat nodig hebben. Zowel voor studieachterstanden en het vinden van een stageplek, als voor persoonlijke problemen waardoor studeren in de knel komt. Die hulp komt ook van buiten de instelling als dat nodig is, via gemeenten en andere partners. Voor optimale groei van studenten is een open en (sociaal-) veilige onderwijsomgeving, waarin studenten worden gezien, een noodzakelijke randvoorwaarde. Ook op hun stageplek of bij het leerbedrijf.

3: Gelijke kans op studiesucces en werk: iedereen kan meedoen.
Wanneer studenten uitstromen uit het onderwijs, dan doen ze dat met een mbo-diploma van de gevolgde opleiding(en), een mbo-verklaring of een mbo-certificaat. Mbo-instellingen bereiden studenten voor op de overstap naar werk of naar een vervolgopleiding in het mbo en hbo. Samen met de regionale partners, worden studenten uit entree- en niveau 2-opleidingen geholpen werk te vinden en hun werk te behouden met extra scholing. Voortijdig schoolverlaten wordt zoveel mogelijk voorkomen.

Stand van zaken anno 2026

Het beleid heeft zich de afgelopen tien jaar gericht op het weghalen van drempels en het verbeteren van de overgangen vanuit het voortgezet onderwijs (vo), voortgezet

speciaal onderwijs (vso) en praktijkonderwijs (pro), en van de overgang naar het hbo. Daarnaast is ingezet op het inrichten van verschillende ondersteuningsmogelijkheden. Hierna schets ik waar we nu staan wat betreft gelijke kansen in de drie fases van het mbo-onderwijs.

Kan iedereen starten?
De wet Toelatingsrecht uit 2017 heeft het aantal drempels in de toelating tot het mbo sterk verminderd. De nieuwste rapportage[6] van de monitor van de wet laat zien dat de toegang tot het mbo over het algemeen goed is. Uw Kamer ontvangt deze voortgangsrapportage met deze brief. Een klein percentage studenten geeft aan een negatief advies te hebben gekregen, maar zij zijn over het algemeen toch gestart met de opleiding. Zogenaamde 'negatieve advisering' is geen breed voorkomende praktijk in het mbo. Voor sommige opleidingen bestaan toelatingseisen of is een numerus fixus ingesteld maar aspirant-studenten worden geholpen een andere passende opleiding te vinden als inschrijving in de gewenste opleiding (nog) niet mogelijk is. Wel concluderen de onderzoekers dat specifieke groepen, met name leerlingen uit het praktijkonderwijs (pro) en havo-leerlingen, vaker knelpunten ervaren in de overstap naar het mbo. Een betere aansluiting van de bestaande begeleiding op verschillende behoeften kan behulpzaam zijn. Bij de toegang tot het mbo zien we dat mbo-instellingen ook een behoorlijk aantal ongediplomeerden toelaten in mbo-2, 3- en 4-opleidingen. Die mogelijkheid hebben instellingen wanneer, ondanks het ontbreken van een diploma van de vereiste vooropleiding, succesvolle deelname aan die opleiding mogelijk blijkt. Ook studenten met een ondersteuningsbehoefte ervaren relatief weinig drempels bij de toelating tot de opleiding van hun keuze.[7]

Afschaffing van de cascade-bekostiging in 2019 heeft financiële drempels voor instellingen verminderd om studenten langer de kans te geven hun opleiding succesvol af te ronden. Financiële drempels voor studenten zijn verminderd door de introductie van het MBO Studentenfonds in 2021. Uit het fonds kunnen studenten worden ondersteund in hun studiekosten, wanneer ze onvoldoende financiële middelen hebben of wanneer ze vanwege persoonlijke omstandigheden vertraging oplopen. We weten dat de financiële situatie van sommige studenten nog steeds een belemmering vormt,[8] zowel bij de keuze om te starten met een opleiding als tijdens de opleiding. Zoals aangekondigd in mijn brief over de herziening van de bekostiging [9] in het mbo ben ik voornemens leermiddelen [10] voor alle minderjarige mbo-studenten gratis te maken. Daarnaast geef ik opvolging aan de motie van Rooderkerk (D66) c.s.[11] om een voorstel uit te werken voor automatische restitutie van les- en cursusgeld en om dit te betrekken bij de komende voorjaarbesluitvorming. Ook mbo-studenten kunnen dan hun resterende maanden les- of cursusgeld terug krijgen wanneer zij zich gedurende het studiejaar uitschrijven.

Er is ingezet op het verbeteren van overgangen vanuit het voorliggend onderwijs door doorlopende- en geïntegreerde leerroutes mogelijk te maken. Ook is de samenwerking tussen onderwijsinstellingen in de verschillende sectoren gestimuleerd via regionale ambitieplannen (RAP). Voor het verbeteren van de inhoudelijke aansluiting tussen vo-, mbo- en hbo-opleidingen is de subsidieregeling Versterking Aansluiting Beroepsonderwijskolom (VABOK-regeling) ontwikkeld. Er is onlangs onderzocht in welke mate de RAP- en VABOK-regelingen hebben bijgedragen aan het verbeteren van de

[6] KBA Nijmegen (2026). Evaluatie en monitoring Wet vroegtijdige aanmelddatum en toelatingsrecht mbo: Tussenrapportage 2026

[7] KBA Nijmegen. Diverse rapportages Monitor passend onderwijs.

[8] Kamerstukken II, 2024-2025, 31288 nr. 1161

[9] Kamerstukken II, 2026-2027, 31 524 nr. 711

[10] leermiddelen: schoolboeken, licenties en werk- en veiligheidskleding

[11] Kamerstukken II, 2026-2027, 37 020 VIII nr. 57

doorstroom en samenwerking in het onderwijs, en welke inzichten en lessen deze opleveren voor toekomstig beleid, sturing en instrumentkeuze. Het eindrapport van deze evaluatie is bijgevoegd bij deze brief. [12] Mijn reactie op die evaluatie vindt u in bijlage 1.

Sommige studenten lukt het ondanks de samenwerking tussen de sectoren en voorlichting over het aanbod aan opleidingen niet om een goede studiekeuze te maken. Daarom loopt sinds 1 augustus 2024 tot en met 31 juli 2028 een pilot met oriëntatieprogramma's. Deze programma's zijn bedoeld voor studenten die bij de instroom nog niet weten welke opleiding bij hen past en voor studenten die tijdens hun opleiding uitvallen en behoefte hebben aan heroriëntatie. Gedurende de pilot wordt onderzocht in hoeverre oriëntatieprogramma's bijdragen aan het voorkomen van uitval en onnodige switch en of de bestaande wet- en regelgeving voldoende ruimte biedt voor de uitvoering ervan. Bij deze brief bied ik uw Kamer de tussenrapportage van dit onderzoek aan.[13] Deze rapportage geeft een eerste beeld van de uitvoeringspraktijk, en eerste inzichten over de toereikendheid van de wet- en regelgeving. De eindrapportage volgt naar verwachting in het voorjaar van 2028.

Niet elke student heeft hulp in de omgeving voor de overstap naar een vervolgopleiding in het mbo. Sommigen weten minder goed hoe toelating is geregeld en op welke voorzieningen ze recht hebben. Ook wanneer zij meerderjarig worden zijn er bepaalde regelzaken waarbij een deel van de studenten vastloopt. Ook achterstanden en beperkte beheersing van Nederlands kunnen invloed hebben op de toegang. Tot slot speelt ook zelfselectie (onbewust)[14] een rol bij toelating tot een opleiding.

Kan iedereen groeien?
Een eerste voorwaarde om te kunnen leren is je veilig voelen. De Monitor Integrale Veiligheid laat zien dat de meeste studenten zich veilig voelen. Sommige groepen studenten voelen zich echter relatief minder veilig. Van de studenten met een functiebeperking voelt 78% zich veilig op school ten opzichte van 83% zonder functiebeperking, LHB-studenten voelen zich minder veilig (87% ten opzichte van niet-LHB student 95%). Van de mannen geeft 83% aan zich veilig te voelen, in vergelijking met 78% van de vrouwen.[15] Mbo-instellingen zetten daarom in op het verbeteren van het studentenwelzijn en de integrale veiligheid op instellingen en bij leerbedrijven door uitbreiding van hun sociale veiligheidsplan. Rond de 77% van de instellingen heeft in hun kwaliteitsagenda aangegeven hun sociale veiligheidsplan uit te breiden. In de recente opgeleverde voortgangsrapportage van de Werkagenda en het Stagepact 2025 zie we een positieve ontwikkeling op de veiligheidsbeleving van studenten maar verschillen tussen groepen blijven bestaan.

Wanneer je je veilig voelt kun je je ontwikkelen. Dat doet iedere student op een eigen manier en soms in een verschillend tempo. Daarom vragen onderwijsinstellingen ook om meer flexibiliteit.

[12] Berenschot (2026). Rapportage evaluatieonderzoek VABOK/RAP.

[13] ResearchNed (2026). Tussenrapport pilot oriëntatieprogramma's mbo.

[14] Inspectie van het onderwijs (2022). Onbedoelde zelfselectie: drempels die gekwalificeerde jongeren ervan weerhouden om een specifieke opleiding in het hoger onderwijs te kiezen.

[15] ResearchNed KBA Nijmegen en Praktikon (2023). Monitor Integrale Veiligheid MBO 2023: Sectorrapport.

Met de Wet verbetering aansluiting beroepsonderwijs- arbeidsmarkt (VABA)[16] wordt de flexibele inzet van keuzedelen vergroot. Doordat keuzedelen niet meer gekoppeld zijn aan kwalificaties wordt het voor scholen gemakkelijker om passende keuzedelen aan te bieden aan hun studenten. Bijvoorbeeld voor studenten die behoefte hebben aan een specifieke verbreding of verdieping binnen de opleiding.

Voor studenten met extra ondersteuningsbehoeften zijn via de Wet passend onderwijs uit 2014 en de Verbeteragenda passend onderwijs mbo (2020-2025) mogelijkheden voor ondersteuning, begeleiding en aanpassingen in maatwerk geïntroduceerd en versterkt. Ook (regionale) zorgstructuren zijn daarbij vormgegeven. Desondanks zien we dat die voorzieningen niet door alle groepen studenten in dezelfde mate worden gevonden of benut. De Inspectie constateert dat de hulpvragen van studenten en de behoefte aan adequate begeleiding blijven toenemen, terwijl de financiering voor passend onderwijs gelijk blijft[17]. Ook constateert de Inspectie dat mbo-instellingen proberen studenten te begeleiden bij problematiek die soms om een type zorg vraagt dat de verantwoordelijkheid van het onderwijs overstijgt. Financiering van die externe zorg kan per gemeente (en daardoor ook per student) verschillen, waardoor niet iedere student toegang heeft tot het gelijke type ondersteuning. Eerder dit jaar is daarom met de MBO Raad en VNG een set basisafspraken vastgesteld voor regionale samenwerking tussen scholen in het mbo en gemeenten om de ondersteuning van de student op het gebied van zorg en welzijn te verbeteren.[18]

Een hardnekkig en pijnlijk probleem voor het leerproces van sommige groepen studenten is stagediscriminatie. Stagediscriminatie blijft ondanks alle inzet onverminderd aanwezig. In het Stagepact mbo (2023-2027) zijn concrete afspraken gemaakt over het tegengaan van stagediscriminatie. Uit de onlangs opgeleverde voortgangsrapportage van het Stagepact blijkt dat ongelijke toegang tot stages blijft bestaan.[19] Zo moeten studenten met een migratieachtergrond gemiddeld vaker solliciteren voor een stageplek dan studenten zonder migratieachtergrond. Discriminatie is wettelijk verboden en in het Stagepact hebben we met elkaar afgesproken dat we stagediscriminatie actief tegen gaan en deze norm uitdragen. Een deskundig team, bestaande uit vertegenwoordigers van het bedrijfsleven, onderwijs, onderzoekers en externen[20] heeft een advies geschreven over de aanpak tegen stagediscriminatie in het mbo. Het advies benoemt de sociale normstelling als een van de positieve punten van het Stagepact. Als minister wil ik nadrukkelijk mijn rol nemen op dit onderwerp. Om de aandacht voor het tegengaan van stagediscriminatie zichtbaar te versterken, zal ik de komende periode verschillende werkbezoeken afleggen om in gesprek te gaan met studenten die hun persoonlijke ervaringen willen delen. Daarnaast zal ik, op advies van het INC, [21] werkgevers en schoolbestuurders uitnodigen voor

[16] De wet Verbetering Aansluiting Beroepsonderwijs–Arbeidsmarkt is op 23 juni 2026 aangenomen door de Eerste Kamer en is per 1 augustus 2026 in werking getreden.

[17] Inspectie van het Onderwijs (2026). Bezorgd en betrokken: zorgen over de kansengelijkheid en onderwijskwaliteit door de toename van hulpvragen in het mbo. Utrecht: Inspectie vaan het Onderwijs

[18] https://vng.nl/publicaties/basisafspraken-voor-regionale-samenwerking-zorg-en-welzijn-voor-mbo-studenten

[19] SEO (2026). Monitor Werkagenda mbo en Stagepact 2023-2027. Voortgangsrapportage 2026: prioriteit 2 – aansluiting onderwijs-arbeidsmarkt.

[20] Het deskundig team is voortgekomen uit de motie Van den Berge c.s., vergaderjaar 2020–2021, 35 570 VIII, nr. 50. Titel van het advies uit mei 2026: De aanpak van stagediscriminatie in het mbo anno 2026: Wat gaat er goed en wat kan er beter?

[21] Het Intersectioneel Netwerk Co-creatie (INC) is een advies- en expertplatform opgericht vanuit het Programma tegen Discriminatie en Racisme van OCW. Het netwerk brengt ervaringsdeskundigen en inhoudelijke experts samen om beleid te

sessies om hen vanuit de belevingswereld van studenten mee te nemen in wat stagediscriminatie is en welke vormen het aanneemt.

Het lid Patijn (PRO) verzoekt[22] de regering zich samen met werkgevers in te spannen voor voldoende stageplekken en beleid voor groepen die worden achtergesteld bij stageplekken, beginnend bij de overheid. Ik deel het doel van de motie. Samen met werkgevers is in het kader van het Stagepact een stappenplan voor objectieve werving en selectie ontwikkeld, waarmee een eerste groep leerbedrijven aan de slag is. VNO-NCW en MKB-Nederland hebben bovendien recent een Wegwijzer voor objectieve werving en selectie voor werkgevers gelanceerd. Ook de Rijksoverheid neemt als werkgever haar verantwoordelijkheid om toegankelijke stageplekken te bieden. Om te borgen dat specifieke groepen niet worden achtergesteld, zet het Rijk nadrukkelijk in op objectieve werving en selectie. Dit gebeurt onder meer door de inzet van geanonimiseerd solliciteren bij open sollicitaties en competentiegericht selecteren bij alle vacatures.[23] De motie beschouw ik met deze toelichting als afgedaan.

Het realiseren van gelijke stagekansen voor studenten raakt aan een breder maatschappelijk vraagstuk en is geen eenvoudige opgave. Het vraagt om volharding waarbij voortdurende aandacht, waakzaamheid en gerichte actie noodzakelijk blijven. Het lukt bovendien alleen wanneer alle partners zich hier vol voor inzetten. Ik reken op ieders inzet op de acties uit het Stagepact, ik verwacht dat iedere partner zich blijft uitspreken voor gelijke kansen voor de student, en optreedt wanneer stagediscriminatie zich voordoet en de student die ermee te maken krijgt waar nodig ondersteunen.

Kan iedereen meedoen?
Het bestrijden van uitval en voortijdig schoolverlaten (VSV) is een doorlopende opgave voor mbo-instellingen, in samenwerking met gemeenten. Ondanks de geboden begeleiding en alternatieve routes lukt het niet iedere student de opleiding met een diploma af te ronden. Tussen de 13,8% en 22% van de studenten is 6 jaar na de start van de opleiding uitgevallen.[24] Van de studenten tot 23 jaar verlaat 6,1% het onderwijs zelfs zonder startkwalificatie. Op niveau 1 en 2 halen naar verhouding meer studenten met een migratieachtergrond buiten Europa een diploma binnen de nominale studieduur. Op niveau 3 en 4 is het omgekeerde het geval: in die opleidingen halen meer studenten met een Nederlandse achtergrond hun diploma binnen de nominale studieduur. In de BOL is bij alle startniveaus het percentage vrouwen dat het diploma op tenminste dat startniveau behaalt hoger dan het percentage mannen. Het aandeel studenten dat is uitgevallen of geswitcht hangt samen met de hoogte van het ouderlijk inkomen: hoe hoger het inkomen, des te lager het aandeel studenten dat is uitgevallen of is geswitcht.

Ook *met* diploma zien we dat het bepaalde groepen studenten minder goed lukt een baan te vinden of hun baan te behouden. Zo vinden mbo-afgestudeerden met een migratieachtergrond minder eenvoudig een baan. Ik heb uw Kamer toegezegd mogelijke oorzaken aan te geven.[25] In onderzoek wordt dit gedeeltelijk toegeschreven

toetsen op uitsluiting en institutioneel racisme.

[22] Kamerstuk 29 544, nr. 1332

[23] Kamerstukken II 2022/23, 31 490, nr. 327

[24] Inspectie van het Onderwijs (2026). Staat van het Onderwijs 2026.

[25] TZ202510-139

aan de opleidingskeuze en aan verschillen in voorkeuren en zoekgedrag, maar ook arbeidsmarktdiscriminatie speelt nog steeds een rol.[26]

De wet Van school naar duurzaam werk, die per 1 januari 2026 is ingegaan, verplicht mbo-instellingen studenten bij die overgang te begeleiden: studenten uit entree- en mbo-2 opleidingen worden ondersteund bij het vinden van werk. Ook de positie van mbo-studenten ten opzichte van studenten in het hbo en wo heeft de laatste jaren onze aandacht. Ik wil een gelijkwaardige behandeling van alle studenten in Nederland. Het kabinet is voornemens om het recht op stagevergoeding wettelijk te verankeren voor mbo, hbo en wo studenten die in het kader van hun opleiding stagelopen. In het Stagepact is afgesproken dat de in de cao's gemaakte afspraken over vergoedingen gelijk zijn voor mbo-, hbo- en wo-studenten. Ook wordt verder gewerkt aan het gelijktrekken van financiële mogelijkheden voor het kunnen volgen van studie of opleiding in het vervolgonderwijs.

Ik vind het ook belangrijk dat de doorstroom in het beroepsonderwijs voor studenten soepel verloopt. Van de mbo'ers die in 2019 naar het hbo zijn doorgestroomd, heeft 57% tot 2025 (binnen 6 jaar) een hbo-diploma behaald, vergelijkbaar met havoleerlingen die doorstromen (59%). Percentueel stromen er meer vrouwen en meer buiten-Europese studenten door naar het hbo.

Hoewel er sprake is van verbetering, laten de onlangs verschenen voortgangsrapportages van de Werkagenda en het Stagepact[27] zien dat niet alle (groepen) studenten profiteren van de gepleegde inzet.

[26] Zie bijvoorbeeld SEO Economisch Onderzoek (2020). De overgang van het mbo naar de arbeidsmarkt: De positie van jongeren met een migratieachtergrond belicht (SEO-rapport nr. 2020-05).

[27] Monitor Werkagenda mbo en Stagepact 2023-2027. Voortgangsrapportages deelonderzoeken en synthese 2026.

Drie maatregelen voor het aanpakken van verschillen

Met de inzet van de afgelopen jaren zijn drempels voor toelating tot het mbo weggehaald, overgangen zijn verbeterd en verschillende ondersteuningsmogelijkheden zijn gecreëerd. Maar er zijn nog steeds te veel verschillen tussen groepen studenten. Daarom veranderen we de aanpak vanuit OCW: van generieke maatregelen voor alle studenten naar inzet gericht op het ondersteunen van *die* studenten die in minder gunstige omstandigheden verkeren. Het creëren van kansengelijkheid vraagt deels om ongelijke behandeling en ongelijk investeren. In de kern gaat het om aandacht en tijd investeren in die studenten die extra ondersteuning of hulp het meeste nodig hebben. Ongelijke investering voor meer gelijkheid. Hieronder licht ik toe welke maatregelen ik tref om de verschillen tussen groepen studenten aan te pakken.

1. Studie- en stagebegeleiding en hulp

Mijn ambitie is *alle* studenten te bereiken met de voorzieningen die zijn ingericht. De instellingen hebben over het algemeen hun voorzieningen op orde, maar de behoefte aan ondersteuning van studenten signaleren ze niet altijd (tijdig). Informatie over voorzieningen en mogelijkheden bereikt niet alle studenten. Het gevolg is dat niet alle mbo-studenten, die extra begeleiding en ondersteuning nodig hebben, die ook krijgen. Gerichter inzetten op ondersteuning van studenten die dat ook echt nodig hebben vraagt organisatie dicht bij de student. Opleidingsteams kunnen het beste inschatten wat er, passend bij de specifieke context en behoefte van een student, nodig is. Dat kan zeker ook inzet van buiten de instelling vragen, zoals vanuit gemeenten of zorgpartijen. Bepalen welke begeleiding en ondersteuning nodig is vraagt om specifieke expertise over verschillende ontwikkelings-, ondersteunings- en leerbehoeften. Dat raakt ook aan mijn ambitie om de kwaliteit en adaptiviteit van docententeams te versterken, zoals toegelicht in mijn brief over de onderwijskwaliteit in het mbo die Uw Kamer onlangs heeft ontvangen.

In mijn brief over de herziening van de bekostiging heb ik begeleiding benoemd als een van de drie opgaven die passen bij de kerntaken van mbo-instellingen. Er komen structurele middelen voor het uitbreiden van capaciteit en expertise voor het kunnen signaleren van hulpvragen, voor aanpassingen in het onderwijs en voor het begeleiden van studenten naar passende ondersteuning buiten de opleiding. Dat is ook nodig gelet op de toename van ondersteuningsbehoeften en complexe hulpvragen van studenten, zoals de Inspectie signaleert.[28] Ook het volgen van studievoortgang en het daarover in gesprek blijven vraagt tijd. Een aanvulling op de wettelijke taak voor instellingen ten aanzien van begeleiding lijkt vooralsnog niet nodig, wel ga ik met de instellingen goede afspraken maken over de verantwoording zodat ontwikkelingen goed kunnen worden gevolgd. Met deze toelichting beschouw ik de motie over begeleiding[29] van de leden Biekman en Rooderkerk (D66) als afgedaan.

[28] Inspectie van het Onderwijs (2026). Bezorgd en betrokken: zorgen over de kansengelijkheid en onderwijskwaliteit door de toename van hulpvragen in het mbo. Utrecht: Inspectie vaan het Onderwijs

[29] Kamerstukken II 2026–2027, 31 289, nr. 61

2. Financiële positie van studenten en het MBO Studentenfonds

Ik vind het onacceptabel dat studenten om financiële redenen afzien van of stoppen met hun opleiding. Mijn voornemen om leermiddelen vanaf 2029 gratis beschikbaar te stellen aan alle minderjarige mbo-studenten, zoals aangegeven in de brief over de herziening van de bekostiging, lost de problemen voor een deel op. Door dit besluit zal minder aanspraak worden gedaan op deze functie van het MBO Studentenfonds. Daarnaast ben ik voornemens om schoolkostenbeleid vast te leggen in een wettelijke regeling. Hiermee worden de afspraken duidelijker voor instellingen en studenten, maken we de naleving van de regels toetsbaar en zorgen we voor minder verschillen in uitvoering tussen scholen. Naast het verstrekken van leermiddelen aan minderjarige studenten met minder inkomen, is het fonds ook beschikbaar voor studenten die vanwege een bestuursfunctie of vanwege bijzondere omstandigheden studievertraging opgelopen en daarvan financiële problemen ondervinden. Ik ben gestart met een verkenning naar de Voorziening Prestatiebeurs die deels overlap kent met de studentenfondsen in mbo, hbo en wo. Onderdeel van de verkenning is ook meer uniformiteit tussen onderwijsinstellingen voor de hoogte van vergoedingen. Ik verwacht uw Kamer in de loop van 2027 over de uitkomst van de verkenning te informeren.

3. Informatievoorziening

Goede informatievoorziening is voor het realiseren van gelijke kansen een belangrijke randvoorwaarde. Goede informatie en voorlichting stelt studenten in staat weloverwogen keuzes te maken voor een opleiding, maar ook aan welke instelling die te volgen. Het helpt studenten regie te nemen over hun eigen onderwijs (welke keuzevakken, welke stage, welke (financiële-) hulp is beschikbaar). Het stelt hen in staat op te komen voor hun rechten (hulp, klachten) en helpt hen te voldoen aan verplichtingen (inschrijvingen, aanvragen, aanwezigheid). Met goede informatie kunnen studenten, samen met studieloopbaanbegeleiders en docenten zorgen voor een prettige en succesvolle onderwijsloopbaan.

Onderwijsinstellingen hebben al de plicht om studenten over zaken als de toelating, het onderwijsprogramma, examens en het ondersteuningsaanbod voor studenten met een handicap of chronische ziekte te informeren. [30] Naast de onderwijsinstellingen zijn er veel andere partijen, waaronder ook mijn ministerie, die informatie helpen verspreiden, inclusief handreikingen en tools. De informatie verandert echter regelmatig en niet alle informatie is voor elke student op een vooraf vast te stellen moment relevant. Goede informatievoorziening is een lastige opgave en het lukt niet altijd even goed. Dat komt bijvoorbeeld naar voren in de Monitor Passend Onderwijs, [31] en in de meest recente JOB-monitor[32] wordt het probleem geadresseerd door JOBmbo. De Inspectie benadrukt ook het probleem dat studenten niet altijd goed zijn geïnformeerd over welke hulp zij mogen vragen en verwachten. De Kamer is op 20 april jl. geïnformeerd over de

[30] Zie: Wet Educatie en Beroepsonderwijs Artikel 7.4.8., Artikel 8.1.1c

[31] KBA Nijmegen (2024). Monitor passend onderwijs. Nijmegen: KBA Nijmegen.

[32] ResearchNed Nijmegen (2026). JOB-monitor 2026. Utrecht: JOBmbo

uitkomsten van twee wetsevaluaties: de Wet versterken positie mbo-studenten en de Wet verbetering rechtsbescherming mbo-studenten. Verschillende maatregelen uit de wetten moesten de informatievoorziening aan studenten verbeteren. Ook hieruit wordt duidelijk dat de informatievoorziening verbetering behoeft.

Over de volgende punten wil ik afspraken maken met de instellingen:

1. Welke informatie *voorafgaand* aan inschrijving openbaar toegankelijk moet zijn.
2. Eén heldere vindplaats zodat ook aspirant-studenten, vo-decanen, en ouders de informatie kunnen vinden.
3. Welke informatie *na de start* van de opleiding beschikbaar moet zijn voor studenten.
4. Borgen dat de docenten en studieloopbaanbegeleiders op de hoogte zijn én blijven van het ondersteuningsaanbod van de instelling.

Daarnaast moet het per instelling duidelijk zijn waar studenten terecht kunnen met hulpvragen.

Volgen van ontwikkelingen

Mbo-instellingen hebben de plicht om zorg te dragen voor de toegankelijkheid van het onderwijs, in het bijzonder voor kansarme groepen. Zij zetten zich daar ook vol voor in. Via de beschikbaarheid van data, zoals via de monitoring van de Werkagenda en de Loopbaanmonitor, krijgen instellingen steeds beter zicht op (groepen) studenten die mogelijk iets extra's nodig hebben om verder te komen in hun (onderwijs)loopbaan. De aandacht richten op die studenten, hen te ondersteunen of helpen ondersteuning te vinden, is nodig om gelijke kansen te realiseren.

We weten dat er verschillen zijn in onderwijsuitkomsten voor groepen studenten met de volgende kenmerken: geslacht, herkomst, ondersteuningsbehoefte en sociaaleconomische status incl. opleidingsniveau van ouders (SES-WOA). Dat betekent niet dat elke student die tot één of meer van die groepen behoort meer ondersteuning nodig heeft. Maatwerk en een open gesprek is essentieel om te bepalen wat nodig is. Ik wil dat de verschillen in onderwijsuitkomsten voor deze groepen studenten verdwijnen, op sectorniveau én op instellings- en opleidingsniveau.

Zoals aangegeven in mijn brief over de herziening van de bekostiging ga ik meer focus aanbrengen in de monitoring en informatievoorziening, voortbouwend op de stappen die in de huidige Werkagenda mbo zijn gezet. Ik wil zicht houden op de resultaten van het beleid en de prestaties van mbo-instellingen. Daarbij houd ik rekening met beheersbaarheid voor mijn eigen departement en de administratieve lasten voor mbo-instellingen. Als voorschot ontvangt uw Kamer met de begroting 2028 een set indicatoren waarmee ik de ontwikkelingen op gelijke kansen wil gaan volgen.

Ik hecht aan de bestedingsvrijheid van instellingsbesturen in het mbo. Zij kunnen, samen met hun medewerkers en medezeggenschapsraden het beste bepalen welke inzet op de instelling nodig is. Het is daarbij van grote meerwaarde om de eigen resultaten te vergelijken met andere instellingen. De sector heeft daar zelf

verdere stappen ingezet met de Loopbaanmonitor. Met die monitor kunnen instellingen de loopbaan van hun studenten volgen én zichzelf ook vergelijken met andere instellingen.

Tot slot
De rijke ontwikkelmogelijkheden van het mbo, de nauwe samenwerking met werkgevers en het regionale bedrijfsleven, en de doorgaans goede ondersteuningsstructuur kunnen veel betekenen voor studenten: ieders talent groeit in het mbo. Door gerichte aandacht voor bepaalde groepen kan het mbo met gezamenlijke inzet bijdragen aan het verminderen van ongelijkheid in de samenleving.

De minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap,

Rianne Letschert

Mijn ministerie heeft, zoals aangekondigd in een Kamerbrief over toegankelijkheid en doorstroom,[33] twee financiële regelingen die zich richten op het verbeteren van de doorstroom tussen verschillende onderwijsvormen laten evalueren: de subsidieregeling Versterking Aansluiting Beroepskolom (VABOK-regeling) en een toevoeging aan de lumpsum voor het opstellen en uitvoeren van regionale ambitieplannen (RAP-middelen). Er is onderzocht in welke mate de regelingen hebben bijgedragen aan het verbeteren van de doorstroom en samenwerking in het onderwijs, en welke inzichten en lessen leveren zij op voor toekomstig beleid, sturing en instrumentkeuze. Het eindrapport van deze evaluatie is bijgevoegd bij deze brief.

RAP-regeling
De RAP-regeling was gericht op versterking van de regionale samenwerking tussen vo-ho en mbo-hbo voor verbetering van de doorstroom en aansluiting tussen de onderwijssectoren. Het rapport geeft aan dat besteding van de middelen tot veel concrete activiteiten heeft geleid, bijvoorbeeld gericht op doorstroomprogramma's, studiekeuze-instrumenten, 100-dagenprogramma's, maar ook versterking van bestuurlijk overleg en docentprofessionalisering via netwerken. Bovendien blijkt dat de financiële constructie van de RAP-middelen (toevoeging aan de lumpsum) instellingen veel ruimte bood om de middelen naar eigen inzicht te besteden en goed aan te laten sluiten op de eigen prioriteiten en de specifieke uitdagingen van de instelling. Anderzijds zorgde deze wijze van financiering wel voor beperkt zicht op de specifieke bestedingen, activiteiten en resultaten daarvan. Daarnaast is veel variëteit in de wijze waarop de middelen zijn ingezet.

VABOK-regeling
De VABOK is gericht op regionale samenwerkingsverbanden van v(s)o-, mbo- en hbo-instellingen om de aansluiting en doorstroom te verbeteren in de beroepsonderwijskolom voor opleidingsroutes gericht op tekortsectoren. De uitvoering van deze regeling loopt nog tot 2030, maar aanvragen zijn niet meer mogelijk. Deze evaluatie toont aan dat de regeling heeft bijgedragen aan de versterkte regionale samenwerking tussen vo, mbo en hbo, een beter voorbereide overstap tussen onderwijssectoren en een stevigere organisatorische basis onder doorlopende leerroutes. Er waren al bestaande initiatieven rond LOB, keuzedelen en eerdere mbo-hbo-samenwerkingen, maar de VABOK-projecten zorgen voor meer versnelling, samenhang, intensivering, structurele borging en formalisering in de (regionale) samenwerking.
De evaluatie liet zien dat de regeling in de uitvoering knelpunten kende zoals korte aanvraagtermijnen, het niet synchroon lopen van subsidie- en studiejaar en de gekozen criteria. Enerzijds brachten de criteria en het vaste subsidiebedrag per aanvraag focus en prioritering, anderzijds beperkten ze soms de flexibiliteit, zorgden voor organisatorische complexiteit, afstemmingslasten en sloten kleinere of afwijkende routes uit.

[33] Kamerstukken II 2024-2025 31 288, nr. 1188

Vervolg
De evaluatie laat zien dat de regelingen veel energie hebben losgemaakt in de sector en tot veel initiatieven heeft geleid om de doorstroom te verbeteren. Deze inzet op soepele overgangen blijft cruciaal om talent op de juiste plek te krijgen. Na jaren inzet en financiële impulsen op regionale samenwerking is het nu aan het onderwijsveld zelf om de geleerde lessen toe te blijven passen en zelf te zorgen voor verdere (regionale) borging en inzet op doorstroom en studiesucces. Dit kabinet zet daarom niet meer in op het versterken van samenwerking in de doorstroom via een aparte financieringsconstructie (subsidie, toevoeging lumpsum). Mocht het onderwijsveld tegen drempels oplopen, dan ga ik graag met hen in gesprek om te kijken hoe we die gezamenlijk kunnen slechten. Tegen deze achtergrond zie ik op dit moment geen meerwaarde in het ontwikkelen van een aanvullende langetermijnvisie, waartoe de motie van het lid Westerveld [34] mij verzocht.

[34] Kamerstukken II, 2020-2021, 35830-VIII nr.19

Bijlage 2 Moties en toezeggingen

Motie Lid Martens-America (VVD)	Over inventariseren hoe de wettelijke taak met betrekking tot doorstroom van mbo naar hbo wordt geïnterpreteerd en welke wetsverandering nodig zou zijn om deze aan te passen.	Tweede Kamer, vergaderjaar 2024–2025, 31 524, nr. 630

In de motie Martens-America vraagt uw Kamer aandacht voor de interpretatie van de drievoudige kwalificatieplicht van het mbo. Kort gezegd verzoekt de motie de regering te onderzoeken of de doorstroom naar het hbo hier een onderdeel van is en op welke punten de wet moet worden gewijzigd om te voorkomen dat een bewuste keuze voor het mbo wordt ontmoedigd. Het is van belang dat elke student op de juiste plek terecht komt. Ik ben het dus met de indiener eens dat mbo-studenten enkel naar het hbo moeten doorstromen als zij dat willen en dat voor hen de beste stap is, niet omdat ze het idee hebben dat een mbo-diploma onvoldoende is of hier door de mbo-instelling op gestuurd wordt.

De drievoudige kwalificatieplicht houdt in dat mbo-instellingen studenten moeten voorbereiden op het uitoefenen van een beroep, goed burgerschap en doorstroom naar het vervolgonderwijs. De inhoud van de kwalificatiedossiers houdt met al deze doelen rekening. Op die manier kunnen mbo-studenten na het behalen van een kwalificatie zowel aan het werk als verder leren. De wet geeft geen voorkeur voor één van deze twee opties: dat is aan de student. Ook de wetsgeschiedenis geeft hier geen blijk van. Bovendien ziet doorstroom naar het vervolgonderwijs niet alleen op doorstroom naar het hbo maar ook op doorstroom binnen het mbo, bijvoorbeeld van mbo-niveau 2 naar niveau 3. Voorgaande geeft dus geen aanleiding voor de interpretatie dat de drievoudige kwalificatieplicht er mede op is gericht om zoveel mogelijk mbo-studenten door te laten studeren op het hbo.

Mij zijn ook geen signalen bekend dat de drievoudige kwalificatieplicht in de praktijk op die manier wordt geïnterpreteerd. Een rondvraag door de MBO Raad onder mbo-instellingen laat niet zien dat mbo-instellingen de wet en de drievoudige kwalificatieplicht op een dergelijke manier interpreteren. Ook cijfers lijken dit niet te onderbouwen. Met deze toelichting beschouw ik de motie als afgedaan.

Andere moties en toezeggingen die raken aan gelijk kansen

Toezegging 1 okt 2025	De minister zal kijken naar de oorzaken van het feit dat mbo-afgestudeerden met een migratieachtergrond minder eenvoudig een baan kunnen vinden en komt hierop voor de zomer van 2026 bij de Kamer terug.	TZ202510-139	In deze brief
Motie lid Patijn (PRO)	verzoekt de regering om zich samen met werkgevers in te spannen om voldoende stageplekken te creëren en	Tweede Kamer, vergaderjaar 2026–2027, 29 544, nr. 1332	In deze brief

	een beleid te ontwikkelen voor groepen die worden achtergesteld bij stageplekken, beginnend bij de overheid.		
Toezegging 28 mei 2026	De minister komt voor de kerst in een brief terug op het studentenreisproduct voor bbl-studenten.	TZ202606-023	Volgt later
Toezegging 28 mei 2026	Als het gaat om of opleiding een grondslag kan zijn waarop je discriminatie vast kan stellen, gaat de minister naar de brieven en adviezen kijken die er liggen, en kijken naar waar actie mogelijk is en komt hier in de brief over studentenvoorzieningen op terug.	TZ202606-019	Volgt later
Toezegging 28 mei 2026	De minister komt voor de kerst met een verkenning van een landelijke invulling voor de gelijkwaardigheid tussen alle studenten wat betreft sportvoorzieningen.	TZ202606-017	Volgt later
Motie leden Biekman (D66) en Rooderkerk (D66)	Verzoek is in de Kamerbrief over gelijke kansen in het mbo specifiek aandacht te besteden aan de begeleiding en ondersteuning van mbo-studenten en hierbij vertegenwoordigers zoals JOBmbo en de NJR te betrekken.	Tweede Kamer, vergaderjaar 2026–2027, 31 289, nr. 61	In deze brief